

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Calderón, 36.--Teléfono, 186.

Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguera Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.
Fora. 8 » trimestre.
Un número sol. 0'20 ptas.
Anuncis á preus convencionals.

Xampany Catalá de la acreditada marca **CODORNIU**
de San Sadurn de Noya.
Se ven en las confiterías de Pere Fon-

nalleda, «La Confiansa» de Vila jermans, Rosendo Crous, Joseph Garriga, en la droguería de Joseph Formosa y en las principales fondas.

CARTA OBERTA

SR. D. JOSEPH M.^a PLANAS Y CASALS

Diputat á Corts per Arenys de Mar.

Molt Sr. nostre:

Sinó del tot convensuts que 'l banquet *meeting* de Tarrasa seria sencillament un dels tants y tants actes proteccionistas que ab la mes gran mansuetut se venen celebrant de molt temps á aquesta part, ben pocas esperansas hi teniam quant assistirem lo passat diumenge á la ciutat vehina atentament invitats per la Comissió organitzadora. Ni las noticias que fins á nosaltres arribaren de que 's tractava de fer un acte serio que pogués fer respecte en las altas esferas de la governació del Estat, ni 'ls desitjos de molts industrials, ben publicament manifestats, de que era necessari empendrer un altre camí si 's volia salvar la producció pàtria del imminent perill ab que se l' amanassa, foren suficients á fer entrar en lo nostre ánimo la seguritat de un éxit franch y complert de l' anunciat *meeting* de Tarrasa.

Aixís y tot, acudirem á la cita á fi de presentarnos units com un sol home en la defensa del treball nacional y per si, á despit de la prudencia

un xich massa respectuosa dels actuals directors del moviment proteccionista, esclataven allí d' una vegada los accents de la mes enèrgica indignació per part de molts industrials catalans, que sens compromisos polítics de cap classe y desesperats del continuat desgabell en que estan nostres interessos á mans de gent extranya á qui tant poch se li endona sa ruina mentres siga en profit de sas conveniencias particulars y de sas miserables miras polítiques, voldrían probar l' últim esforç, dicisiu pera la industria de la terra, avants que en lo Congrés, en aras de una disciplina de partit, sense entranyas y sense pàtria, se posi 'l sello vergonyós á la ruina y pobresa de un sens fi d' industrials y agricultors, entregats com Jesús als sacerdots del temple, pera que li posin en lo front la corona d' espinas y li clavin d' una vegada l' Inri infamant de la decadencia pàtria.

Mes prompte, massa prompte per desgracia, poguerem tenir lo convenciment de que eran ben inútils nostres pocas esperansas; que la consumació del atentat económic s' acostava ab la seguritat de la victoria del govern y ab la seguritat també de la vergonya del país.

Y per si no n' hi hagués hagut prou, lo discurs per V. pronunciat omplia á curull la copa de la amargura de quants sentim en lo cor bategar l' amor als interessos morals y materials de Catalunya. Era poch encara que la major part de diputats y senadors catalans haguessin faltat á la cita dels industrials reunits á Tarrasa, sortint del pas ab lo socorregut sistema d' adhesions telegráficas que á rés comprometen, era poch encara lo caràcter manso y castellá qu' anava prenent la festa desde 'l principi; havia de sortir V. per defensar lo indefensable y cubrir d' afront á la llengua catalana, tot, pera no proposar cap medi pera la salvació de nostres interessos, objecte promordial de la reunió de Tarrasa, pera venir á defensar á la Diputació catalana, sostenint que havia complert sempre son deber y pera fer constar que no necessitavan vostés fer protestas d' amor á la terra que 'ls ha vist neixer.

Ho recordém y ho meditem avuy encara y 'ns sembla impossible que hi hagués allí qui pronunciés aquellas paraulas. Sostener que en una reunió de industrials catalans, afectats per lo perill que corre la industria de Catalunya; ab assistència sola y exclusivament dels representants oficials de nostre país; per la única rahó de la tan cacarejada cortesia, s' hagués de rebutjar la llengua de la terra, com 'n Moret rebutja 'ls interessos nacionals, es lo que faltava per veurer. Per un diputat castellá, allí present, representant al fi y al cap un districte de Catalunya y ab la obligació per consegüent de coneixer lo caràcter, costums, llengua é interessos de sos representats, si ab dignitat vol representarlos, fer sortir el *archivo*... etc. de Cervantes y no recordar en cambi, que 'l mateix gran escriptor recomenava á tots los pobles que parlessin en sa propia llengua, podrá ser pera V. un gran recurs oratori, pero creguins á fé de Deu, que no es pas aquest lo concepte que de V. tenian format molts dels que ocupavan los llocs d' aquella taula.

No s' ha de confondre may la cortesia ab la cortesania, com no s' ha

de arribar may á ser descortés ab los de casa, per fer de cortesá ab la gent de fora. Per un diputat que no 'ns compregui y per lo tant ja no havia d' aspirar á la nostra representació, faltat de tant indispensable requisit, no hem de permetrer que 's cometi la indignitat de defensar los interessos materials de Catalunya y maltractar á 'n Moret per sa conducta antipatriótica, si nosaltres hem d' incorrer en la mateixa falta despreciant á la llengua catalana que al fi al cap es la herencia de nostres pares es voluntat de Deu y es l' ànima del poble.

Si vosté hagués sapigut que 'ls diputats Sala y Russinyol que en son costat tenia, en una reunió, no tant catalana com la que allavors celebravam, que tingué lloch aquí Sabadell ab motiu de la proclamació d' un diputat castellá, que pogués defensar en lo Congrès la industria catalana, s' expressaren aquells senyors en la nostra propia llengua, ab tot y no entendre lo proclamat paraula de lo que allí 's deya, á ben segur que s' haguera guardat de fer semblant y antipatriótica afirmació. Perque aixó no te volta de fulla; ó V. va exagerar la cortesía fins al punt de convertir-la en cortesania impropia del poble que l' ha vist neixer, ó 'ls senyors Russinyol y Sala, no recordantse del *archivo* de Cervantes, van cometre una grosería com la que vosté volia anatematizar.

Heus aquí las consecuencias de sentar afirmacions sense com va ni ni com costa. Lo mateix li succehi al afirmar que los centres econòmichs de Catalunya estant mancats de virilitat y energia, que ja fora hora de que ells mateixos se defensessin y que d' entre sos propis industrials escullissin lo genuí representant en Corts de sos materials interessos. Y vosté sens dupte ignorava que al fer tal afirmació, venia á declarar que 'ls industrials sabadellenchs estavan mancats de la virilitat y energia necessarias ja que no sols no esculleixen representant d' entre ells mateixos, sino que van á buscarlo fora de la industria y fora de la terra catalana.

Ja veu á que conduheix lo volguer sortir á la defensa de tontas rutinas sense avans pendrer la molestia de consultarho ab 'l cervell y ab 'l cor, no deixanthi entrar sobre tot pera res al amor propi. Es aquest mal conseller y no hi ha que fiarsen; ja veu vosté quó va fer dirli y fins ahont va portarlo en sas categóricas afirmacions.

No d' altra manera 's compren que pogués vosté afirmar tan en absolut que no necessitavan los representants del pahis fer protestas d' amor á Catalunya. Enfront dels delegats de la Diputació Provincial de Barcelona, que ab tot y las instancias de la *Lliga de Catalunya* deixa morir de fam als pochs voluntaris de la guerra d' Africa que tant alt aixecaren lo nom de nostra terra; devant dels diputats provincials que ensajaren y executaren una ridícula comedia, pera negar al cap y al últim la creació d' una cátedra de dret civil catalá en la Universitat de Barcelona, sollicitada per las entitats y corporacions mes importants de nostre pahis en tots los rams de la seva inteligencia, veritat es que no hi ha necessitat de protestas d' amor pátri, bastan y sobran los fets pera que 'l públich im-

parcial, la opinió del pahís que no viu de certes misèries de la política menuda, judiqui fins ahont arriba lo seu cacarejat patriotisme.

Podrà la Diputació Provincial de Barcelona subvencionar las carreras de cavalls y fins organisar corrides de toros, podrà la Corporació que presideix son germà don Manuel, ajudar en èpocas electorals als candidats que 'l govern designi; las subvencions no resan ab los voluntaris catalans que demanan caritat de porta en porta, l' ajuda no va per lo dret civil de Catalunya que és la base de la propietat y de la familia. Fan be de no afirmar ab protestas públicas son amor á nostra terra; los catalans tampoch podríam créurels.

Y lo que dihen respecte á aquest particular, pot corretgirse y aumentarse al parlar de la afirmació de V. mateix assegurant que la Diputació catalana en las Corts ha cumplert sempre son deber com á representants de Catalunya.

Ja recordarà V. la època en que fou aprobat lo Còdich civil espanyol que confeccionà l' avuy difunt Alonso Martinez. Las regions que vejeren son dret amenassat protestaren ab totas sas forsas; aquí á Catalunya s' organisaren una pila de *meetings* de protesta contra 'ls disbarats del ministre sagasti, empenyat en uniformar fins las familias de las diferentes regions espanyolas y en aquestos *meetings*, un bon xich mes decidits que 'ls qu' avuy celebran los centres econòmichs, ben contats foren los diputats y representants del pahís que hi prestaren la seva ajuda.

Aixó no obstant, gracias als temperaments enèrgichs adoptats desde un principi, la causa de la justícia sortí victoriosa en lo que principalment nos afectava y 'l mateix ministre se vejà obligat á cambiar y reformar l' artículat de son projecte. Aixís y tot, no convenia de cap manera á Catalunya 'l plan fusionista y arribada l' hora de sa discussió en las Corts del regnè quins foren los representants que compliren son deber de bons patricis? Pochs, ben pochi per la nostra vergonya; tan pochi, que ni esma hi hagué després per demanar votació nominal tan sisquera y fou aprobat vergonyosament com si 's tractés d' una carretera provincial ó d' un jutjat de primera instancia. Fins hi hagué diputat català com en Fabra y Floreta que tingué la indignitat de votar contra Catalunya.

Ja sabem que tal vegada pensará V. y ab V. sos companys de diputació, que ni la llengua, ni 'l dret, ni las costums y tal vegada ni la religió de Catalunya, los ha privat de dormir un instant tant sols en tots los temps de la seva vida. Materialistas per temperament, al igual que algunas sino totas las Corporacions econòmicas de nostra terra, no s' han bellugat mes que per lo que pot donar momentáneament algun refsors á la butxaca en veritat ja prou esquilhada del infelís contribuyent; que las máximas y exemples del venerable patrici don Manuel Duran y Bäs, qui las recordá novament á Tarrasa per si podia, encara que inutilment, infiltrarlas dintre 'l cor dels que l' escoltavan, no han fet mella jamay en la major part dels industrials y representants de Catalunya, acostumats com tenen l' orella á no percibir mes soroll que 'l drinch de las pessetas. ¡Pero, al menys, en aquets assumptos ho haguessin fet en la forma que debian!

Quatre discursos mes ó menos floreijats y uns quants vots en contra; heus aquí tota la campanya parlamentaria. Los tractats quedan aprovats y sancionats y 'ls representants tornan á casa ab la mateixa acta bruta ó neta ab que 'n sortiren y sense haver tingut resolució suficient per apelar á tots los medis imaginables, fins al obstruccionisme si es precis y en últim terme esqueixar l' acta devant mateix dels ministres que la fan completament inútil ab son despotisme polítich y económic.

Y que succehirá per desgracia aquesta vegada? Exactament igual que lo passat en altrás y á fè de Deu que no desitjém pas altra cosa que equivocarnos en be de nostra terra y de nostra manera de viurer.

Are digui, senyor diputat per Arenys de Mar, si podia afirmar V. ab tanta seguretat, á no ser que fos per la certesa de que no hi hauria qui pogués, legalment, contradir-lo per las rahons que tothom sap, digui, repetim, si podia y debia sentar afirmacions tan gratuïtas.

De unas y altrás hem demostrat palpablement la inexactitut mes palmaria. Unas y altrás serviren únicament pera fer creurer lo que V. deya, als qui acostuman á pensar ab l' enteniment dels altres; avuy poden no obstant las personas de criteri jutjar del modo *como se escribe la historia*.

Y per si no n' hi ha prou pera convencel, quan tornin de Madrit los representants de Catalunya despres de haver obrat segons son sistema ó conveniencia, quan siguin aprovats los tractats de comers que are 'ns preocupan y haigi sucumbit una vegada mes la rica, la potent, la treballadora regió catalana, gracias á la degeneració moral que avuy impera, l' emplassem á una controversia pública al lloch que millor li sembli, per gran que sigui, mentres no 's coharti la llibertat de paraula, ni's prengui per totxa cortesia lo despreci á la llengua que 'ns han llegat los nostres pares.

Travalli avuy, si pot, ab tot l' entusiasme d' una causa justa, que mes ja no ho pot esser, portis com bon fill que veu com furtan á sa Mare la honrada manera de guanyarse ab la suhor de son front lo pa de cada dia y quan torni á la terra catalana, vencedor ó vensut, que no importa á aquest objecte, recordis que l' esperan per cumplir la paraula compromesa

UNS QUANTS INDUSTRIALS SABADELLENCS

SEMPRE 'L MATEIX

Quant varem tenir noticia de que á Tarrasa organisavan un banquet-meeting pera reunir-se los fabricants d' aquella ciutat y los de Sabadell y al que s' havian convidat los diputats provincials, á corts y senadors catalans pera protestar dels tractats concertats per lo insigne Moret, varem concebir la esperansa de

que tal vegada 'n resultaria un acte viril y que 's parlaria de posar en práctica altres procediments dels que tan erradament á nostre pensar s' han seguit fins ara en tan enutjosa qüestió.

Y era de pensar aixís per la gran lliissó que á nostres industrials ha donat lo poble navarro logrant ab sa digna actitud fer caurer lo gran Gamazo del ministeri, mentres que ab lo meeting de Bilbao y totas las protestas fetas fins are per tots los industrials d' Espanya, lligats y sense lligar, no han lograt sino que l' entremeliat Moret se refermés en lo nou gabinet pera cobrar los *aplausos* dels senyors alemanys á quins tan interés te en fer contents.

Pero desgraciadament no hem vist realizadas nostres esperansas y lo banquet-meeting de Tarrasa no ha sigut mes que una altre prova de la cobardía dels bons, del cinisme dels vividors y de la paciencia y extremada prudencia dels que voldrian seguir per lo camí que aconsella la dignitat y lo sentit práctic del poble catalá.

Pochs foren los diputats que hi assistiren, prova que poch se 'ls endona á molts d' ells de que la industria de Catalunya floreixi ó grani ó 's mori, aixó poch los deu interessar ó si 'ls interessa, puig de la industria y la agricultura surt la riquesa de tots, donaren á compendre, deixant d' assistirhi, que tenían por de trobarse entre 'l seu pahis y sos papás polítichs y á boca tancada no hi entran moscas; y los que hi assistiren sortiren hábilment del pas ab moltas paraulas, en lloch de parlar poch y concret com correspon al caracter de la gent de Catalunya.

Tres horas mortals de discursos, vuits de idees concretas y plens de vaguetats, comensant lo senyor Sala y seguint los demás demanant proteccionisme per los productes de nostra terra y menys preuant son llenguatge, com los que demanan protecció per la industria espanyola y vesteixen de género inglés, y tots los oradors, un detrás del altre, encomenant y recomenant y felicitant la unió de Sabadell y Tarrasa y Tarrasa y Sabadell, com si talment aquestas dugas poblacions estessin renyidas á mata-de-golla y ells haguessin vingut á posarhi la pau, tributantse incens los uns als altres, sens recordarse may de dirigir lo incencer á la pátria catalana, á qual altar estant casi tots girats d' esquena, tal volta porque pensan molts d' ells que 'n son cult no 's troban prevendas.

Enhorabona que 'ls que per cobardía ó per medro personal manifestessin lo que 'ls dictava la prudencia ó lo càlcul de la propia conveniencia, enhorabona que los partidaris de demanar almoynas al govern, proclamessin lo sarró pera penjarsel al coll y los que 's venen á la pátria procuressin donarlhi lo bés de Judas, pero alkí hi havia elements disposats á empendrer altres camins, disposats á manifestar sa decisió, á salvar la pátria y la industria per los camins dreturers del dret y de la justícia, de la dignitat y rectitut de cor, y á aquestos elements no se 'ls concedi la paraula apesar de venir preparats á pendre part en los brindis.

Sols á última hora pogué parlar lo Sr. Ferrán Alsina y encare tenint de alsarse per dos vegadas, deixar lo seu lloch y passar á demanar torn á la presidencia.

Lo Sr. Alsina fou l'únich que possá clár y catalá com la qüestió corresponia, en lo seu verdader terreno y senyalant medis pràctichs y dignes pera aturar per sempre los governs en sos despropòsits y al qui los comensals y numerós públich prestá una religiosa atenció; tal volta per aixó se negá la paraula á alguns altres que estavan disposats á parlar en igual sentit que 'l senyor Alsina.

Lo bon exemple de tant insigne patrici seguí sent imitat per lo senyor Ventalló y un obrer, parlant ab la llengua de la terra; los industrials de bona fé y lo públich respiravan l'oreig de la pátria catalana, pero aixó no devía convenir á certs elements y com altres faritzeus procuraren que la veritat no entrés en lo cor del poble. D. Joseph Planas y Casals prengué á son càrrech l'ofici de catxetero del banquet, dihent que posava terme als brindis prenent la paraula en llengua castellana invocant la autoritat de Cervantes, que digué que Barcelona era *el archivo de la cortesía*, com si tingués res que veurer la cortesía ab la anomalia y baixesa de parlar una llengua forastera dintre casa nostra y contradint de pasada la opinió del mateix Cervantes, que deya que *cada pueblo debe expresar sus ideas en su propio lenguaje*.

¡Quina llástima de temps mal empleat! ¿de qué serví la reunió de tants fabricants y diputats y senadors? ¿de qué serví un gasto tant crescut que ab tan desprendiment y patriotisme s'imposaren la Cambra de Comers é Institut Industrial de Tarrasa?

¿es qué solzament s' ha volgut fer sapiguer á Espanya y al govern, que á Catalunya encara sobran diners per fer banquets inútils? ¿es qué s' ha volgut demostrar que á Catalunya se saben fer també discursos kilométrichs en la llengua dels cuartels? ¿es pera probar que també á Catalunya s' emplea lo temps en alabansas mútuas y no vaga pera parlar de lo necessari.

¡¡Quantas anomalías y contradiccions ha portat la influencia absorvent de Castella, quants enteniments clars ha ofuscat, quants cors rectes ha xuclat aquest afany d' espanyolisme que tants mals nos porta!! Lo repetit Sr. Planas y Casals recomenava ab molta rahó que 's procurés portar al Congrés á diputats indentificats ab lo pahis, y ell se identificava ab un pahis foraster, parlant forastera llengua, y tot l' acte revestía forasterisme no essent en res absolutament identificat ab lo pahis de nostres avis, en la terra catalana.

Llástima de banquet, llástima de meeting, malhaguanyat temps perdut, malhaguanyat himne d' *Iparraguirre* tocat per la orquesta; molt millor hi hagueran escaygut unicament unas seguidillas ó unas peteneras, al menys sos ecos hagueran regalat los oídos del Sr. Cánovas y en justa recompensa hauría treballat cinch minuts mes pera combatre los concertats tractats.

Pero encare si es á temps, qu' hi vagi á trobarlo una Comissió de industrials catalans ab gech curt y 'l barret de *plata-y-oro*, que l' obsequihin ab un zapateado y tornin tranquils á Catalunya disposats á treballar nit y dia pera sostenir sas costosas industrias; y quant no puguin resistir la competencia extranjera, que fassin l' ofici de polítichs, del qual alguns tal volta per previsió ja 'n fan l' aprenentatge. ¡¡Tant debó anessim equivocats que no 'ns doldría gents donarlos la rahó per sos estranys procediments, encare que 'ls sortissin be per carambola!!

L I T E R A T U R A

REDEMPCIÓN

De las masías s' han barrat las portas;
restan las llars fora poblat desertas,
que no lleva la terra grans ni fruyta;
la canyota y l' agram creix ab ufana
per tot, per tot arreu..... la fam s' acosta.

Fins los aucells s' allunyan de nosaltres
 y fugen lluny, ben lluny hont trobar pugan
 qui al bés primaveral sos cants escolti
 qu' en terra ingrata ni 'ls aucells hi nian.
 Ahir vora l' escó, pres lo rosari,
 l' avi á sos nets parlava de las terras
 del guany del dia ab la suhor del rostre
 y acoblava las unsas una á una
 poruch y tremolós, fixa la vista
 en la gerra á curull, llegat dels pares.
 Y en vilas y ciutats, pobles y masos
 de vida exuberant treyan florida,
 fins á vessar per tot arreu la joya
 que los butxins, del nostre poble, encara
 no havian lograt may ferne sa presa.
 Avuv la fam boy udolant fa via,
 als nats iguala y fins los gols esborra
 qu' han convertit en un burdell impúdich
 lo temple de las lleys, en cau de lladres.
 Y son ells los fellons, ells los que fornán
 lo pá del emigrant, qu' al lluny lo llensan
 com carn que 'n lo festi sobra pels gossos;
 de seny lleuger y de lleugera llengua,
 aus sense pátria que per tot aniuhen,
 llavor de crims que va sembrant lo diable
 al trono escupen, fins de Deu fan mofa.
 Son ells, son ells, los mercaders que 's venen
 lo pá del rich y lo treball del pobre,
 qu' han fet á trossos nostras lleys mes santas,
 ells, qui á la pátria han entregat, com Judas
 entregá als faritseus al Divi Mestre.
 Mes ¡ay! ay d' ells, onada redemptora
 s' acostá poch á poch prenyada d' ira,
 lo foch qu' escampi acotará sas testas,
 del llamp lo glavi calzinant sos vicis
 un munt de cendras deixarà per rastre
 y á son bell cim, ab resplandors de gloria,
 ventada pel mestral la rassa impura
 redimida veurem tota la pátria.

ANTONI DE P. CAPMANY.

DOS EMINENTS PATRIOTAS

Duas tombas han restat obertas durant algunas horas de la Setmana Santa, causant lo trist sotrach de sas llosas al caurer, fonda é inesborrable conmoció en l'ánima de dos distints y allunyats pobles los quals comoguts per un mateix ressort s' han sentit revivar en sos cors noble y generosos sentiments. Y axis tenia que ésser. ¡Desventurats los pobles que en ocasions semblants no sentin rebullir la sanch en sas venas y no plo- rin ab llágrimas de ver dolor sas desgracias!

La dalla de la mort ha segat en l'hermós y ben espigat camp del patriotisme á duas existencias preciosas; se n' ha endut del mon dels vius á don homes il·lustres, á dos excelents patricis en sas respectivas patrias: *Kossuth* y *Sargaminaga*, Húngaro l' un, bascongat l' altre; guerrer que lluyta ab las armas per la independencia de sa idolatrada Hungria y que voluntariament se 'n desterra per no viurehi baix lo ceptre del emperador d' Austria á qui no vol regonexer ni un sol instant durant sa llarga vida, lo primer; cor generós, ple d' entussiasme per sa estimada Basconia de la que n' es son darrer diputat foral y cronista de sas glorias, lo segon; voluntats abduas de ferro que ni 'ls desenganyys ni 'ls pesars de veure á sas patrias baix lo jou de gent estranya poden doblegar ni tant sols torcer. Tots dos han viscut no respirant mes que 'l alé del més pur y sagrat patriotisme, tots dos han mort suspirant pel benestar y llibertat de sos paysans, clucant los ulls Kossuth á Turin venerat per los patriotas húngaros; Sagarminaga á Bilbao respectat per los euskalerrriacos.

¿Qui era Luis Kossuth? Casi desconegut de la present generació, fou no obstant sa personalitat de las que alcansaren mes alt relleu durant los aconteximents polítichs ocorreguts á mitjans del segle actual. Curta relativament es sa vida pública y poch menys que oblidada ahir, mes avuy ab sa mort s' agegantán sos fets polítichs y s' admira al gran home, admiració y fets que subsistirán mentre glatexi un cor d' húngaro patriota. Acérrim partidari de la separació política y administrativa d' Austria y Hungria, logra ab la publicació d' un periodich axecar l' esperit patri de sa nació, y quan sa popularitat es inmensa, arma una milícia y disposant de medi tant pederós pot demanar y casi exigir del Emperador la formació d' un ministeri húngaro del qual ne forma part com á ministre d' Hisenda. Lo govern imperial no perdona á Hungria la victòria alcansada y per sota ma fá manejar á la Croacia para que 's revolti contra aquella, y en tant criticas circunstancias Kossuth proposa á la Dieta l' armament de 200.000 homes, acte que porta 'l rompiment ab lo govern de Viena qui declara disolta la Dieta húngara, mes aquesta no vol obehir la ordre y nombra ab entussiasme indescriptible á Kossuth president del comité de la defensa nacional, qui ab febrosa activitat axeca 'l pays en armas y fa cara al exercit imperial que invadeix la Hungria al mateix temps que l' Assamblea destrona la dinastia dels Hapsburgs y proclama la República essent son president Kossuth. Austria s' espanta y demana aussili á Russia logrant las duas nacions unidas vencer á la naxent República, refugiantse Kossuth á Turquia ab 4.000 homes. Hungria per axó no ho per tot, puig logra fer un conveni ab Austria que li permet gósar d' una autonomia que tan debó Catalunya tingués; forma part, es cert, del imperi d'

Austria, pero com á regne d' Hungria y aixís veyem com lo cap del Estat s' anomena Emperador d' Austria y Rey d' Hungria, te además sas corts separadas, son ministeri y moltras altras prerrogativas que la fan considerar com á un estat semi-independent, pero Kossuth que es tot un caràcter no s' avé ab lo nou estat de cosas creat, no vol transigir ab sos ideals que son los de veurer á sa patria completament ll'ure é independent y mentres axó no 's realisi s' retira á Turin, qual ciutat desde allavors queda convertida en la Meca dels patriotas húngaros. Fineix sos días comptant 90 anys y després d' haver publicat sas memorias ab lo títol de *Recorts y escrits de mon desterro*.

¡En Fidel de Sargaminaga! ¿Quin bascongat no sent intens respecte pel patrici insigne que tingué 'l trist privilegi de tancar la llarga llista dels diputats forals que durant sigles feren la felicitat de son pays? ¿Quin regionalista convensut no admira al distingit home públich que ha consagrat tota sa vida en defensa dels ideals regionalistas?

Quan de una plomada en Cánovas esborrá las sabias lleys ab las quals se regian las provincias vasch-navarras, portat per la desdixada mania unificadora, Sargarminaga fá trossos del bastó avans de entregarlo sencer al delegat del poder central, acte magnífich, patriótic y á tot serho. Allunyat per la violencia de son cárrech públich que 'l poble li encomaná, no pert ocasió per axó d' axecar sa autorisada veu protestant del fet consumat y no para de treballar pera dexar á son poble un monument que perpetuhi sas grandesas y aquest monument l' acaba 'l dia que escriu la darrera fulla de son voluminós libre *Historia del régimen y Señorío de Vizcaya*, libre que además d' eternisar sa memoria, hi trobará son poble la historia de son glorios passat.

¡Quin caràcter mes franch, mes noble y mes simpátich tenia en Sagarminaga! A la primera conversa ja s' hi quedava amich y amich de veras. Lo coneguèrem fá 5 anys, quan vingué á Barcelona per ésser Mantenedor dels Jochs Florals, precisament en aquells matexos dias que Catalunya protestava contra la inicua lley del Codich Civil. ¡Ab quin gust prenía part en l' entusiasme dels bons fills de la patria; ab quin interés seguía la lluyta que ab lo poder central teniam empenyada! Retorna á Bilbao y en sa ciutat volguda te la desgracia de perdre á son únich y estimadissim fill á la flor de la edat, ¡cruel ferida que entristeix per sempre mes son cor! Recordant los agradables dias que passá entre sos bons amichs catalans, torna á Barcelona ahont hi passa los mesos de Octubre y Novembre prop passats, tenint la satisfacció de saludarlo en nostra vila y acompanyarlo durant las horas que hi estigué, que per nosaltres foren breus instants y aquí en la conversa intima nos acabarem de convencer que

no anavam errats en lo juhi que d' ell havian format: era realment un home d' arreladas conviccions y de un patriotisme á tota proba. Son despi-do fou una prometença de tornar á Catalunya per la primavera; y ¡oh fatalitat! precisament al comensarse la hermosa estació de las flors, quan esperavam lo dia d' extrenyer novament sa ma, entrega son esperit á Deu. ¿Qui sap si la fonda impressió que rebé en lo teatre del Liceo 'l dia en que hi esclatá la bomba acabá d' entristir sen cor y precipitar sa vida? Ho dihem perquè quan nos esplicá aquell trágich succés li vejerem espurnejar los ulls no sapiguentse donar rahó de com la Providencia li salvá la vida trobantse á ran mateix del fatal lloch; *á todas horas sembra que ho veig y aquell esgarriós quadro sempre lo tinch fixo al pensament*, afegia ab accent de fonda tristesa! Que Deu lo tinga en la seua santa gloria.

Heus aquí en pocas paraulas qui eran los dos grans patriotas: Kossuth la personificació vivent de la llibertat é independència de Hungría; Sagarminaga, la expressió constant de las aspiracions regionalistas de Basconia.

Féuse pas enrera patriotas d' Hungría y Basconia, inclineuvos devant los frets cadáveres y ploréu vostras desgracias; consideréu lo que per vosaltres feren los insignes patricis y guardéu en vostres cors los recorts de sas vidas pera trasmétrels á las esdevenidoras generacions y tots los que defensém lo que ells defensaren, tots los que volém cada hù per sa casa lo que ells volgueren per la seva; nacionalistas d' Irlanda, particularistas d' Alemanya, bohemis, polachs, regionalistas de Fransa, Italia y Espanya, catalanistas de Catalunya y demés que treballém pera la causa de las petitas patrias, descubrimnos devant sas tombas y venerémlas com á guardadoras de cendras que ni 'l vent de la ingratitut ha d' espolsar ni 'l temps ab son oblit ha de fer desparéixer.

Kossuth y Sagarminaga han mort, pero sos fets s' eternisarán en lo llibre de la història y sa memoria quedarà arxivada en los cors de sos compatriotas.

MARIÁN SERRA Y FONT.

De La Costa de Llevant:

NOVAS

Lo passat diumenge tingué lloch en la vebina ciutat de Tarrasa lo «meeting» de protesta contra 'ls tractats de comers.

L' acte estava preparat pera que revestís importància, essent en número aproximat de 250 los comensals que 's sentaren á la taula, entre 'ls quals un grós número eran de personas invitadas galantment per las im-

portants associacions tarrasencas, Institut Industrial y Cambra de Comers.

La llista del dinar fou espléndidament servida per lo duenyo de la Fonda Peninsular, l'acreditat fondista senyor Pompidor. Durant lo dinar una música tocá diferents ayres regionals, entre ells lo «Guernika-ko arbola» del immortal Iparreguirre, que fou saludat ab unánims y axordadors aplausos.

La premsa local, de Barcelona y de Sabadell hi estava ben representada.

No farém una resenya detallada del acte per haver sortit ja en las columnas de tots los periódichs de Barcelona, Tarrasa y Sabadell, aixís com també se n'ha ocupat detingudament la premsa madrilenya.

Entre l'abundancia de discursos que 's pronunciaren sols consignarem los del senyor Durán y Bas, del nostre distingit compatrici don Joan Sallarés y 'l de don Ferrán Alsina, per ésser los únichs que meresqueren de debó los aplausos que 'ls hi tributá la concurrencia; los demás parlaren llarch, molt llarch y digueren ben poca cosa. Aixó no es d'extranyar si 's té en compte que 'ls demás oradors, escepció feta de nostre estimat compatrici don Joseph A. Planas, eran tots diputats y senadors y per lo mateix no representavan al pahís productor sinó á las diferentas collas políticas á que perteneixen; y en actes com lo del diumenge aquetos senyors solen nedar y guàrdar la roba.

Nostre compatrici senyor Planas, digne president del Gremi de Fabricants, fou molt breu en son discurs, pero no sabém si de bona fé ó ab marcada intenció feu una cita ab la qual demostrá coneixer á fondo á aquells á qui 's dirigia y lo que d'ells podia esperarsen. Citá que Francisco I al tornar de la batalla de Pavia, digué *todo se ha perdido menos el honor*, volgent dir ab aixó, 'l senyor Planas, que no li vindria de nou que los senyors diputats tornessin de las lluytas del parlament, vensuts y continuant per aixó ostentant ab tota frescura lo títul de diputat. Hi han derrotas, certament honrosas, com la de Pavia, ahont se moria matant, pero los que, no per las armas, sinó ab los arguments y la justicia han de defensar los interessos de tota una nació, no hi ha altre manera de tornar vensuts ab dignitat, que dimitint sos cárrechs. Lo senyor Planas ja compregué que no eran capassos de semblant mostra de patriotisme y segurament per aixó deixá sentat que podían tornar, solzament havent votat en contra.

Excepció feta dels senyors Alsina, Ventalló y un obrer qual nom no recordém, tots los demás, més bé ó mes malament parlaren en castellá.

Quant ja haviam sortit del local, avans d'acabarse l'acte, s'ens digué que lo digníssim diputat per Tarrasa y reputat fabricant, don Alfons Sala que ocupava ben mieresudament la presidencia, al resumir los discursos se dolgué amargament de que hi hagués hagut qui s'atrevis á parlar en llengua catalana. Nosaltres no donem fé á aquesta versió y per lo tant la rebutjém, donchs no considerém al senyor Sala capás de semblant indignitat.

Per lo demés, los dignísimos fills de la industriosa Tarrasa, compliren com á bons y fins creyem que la inmensa majoria no sortiren del acte tant ben impresionats com corresponia á las esperansas que d' ell ne concebiren.

Lo Rvnt P. Joseph Campanyá, Escolapi, notable per son talent y tan conegut com reputat orador sagrat, que per espay de molts anys habia residit en lo Colegi de P. P. Escolapis d' aquesta ciutat, ha mort en Sant Andreu de Palomar, rebent los Sants Sagraments. (R. I. P.)

Nostre compatrici lo Rvnt. don Joseph Arús, rector de Pallejá, de qual mort donárem compte, ha legat á nostre Colegi de P. P. Escolapis sa valiosa y escullida biblioteca.

En la Peregrinació nacional obrera á Roma la Associació de Catolichs d' aquesta ciutat estarà representada per una numerosa comissió presidida per 'l individu de la Junta Directiva don Joan Sanllehi Serra, Compondran dita comissió lo referit senyor y los socis senyors don Modest Oliver, don Antoni Manent, don Francisco Farés, don Francisco Serradell, don Joseph Cusidó, don Mateu Martí, don Juan Sanllehi Vivé, don Enrich Terradas, don Joseph Parés, don Anton Forrellat, don Joseph Calsina, don Joseph Masllovet, don Joan Balsach y don Vicens Durán.

Un d' aquets dias debutá en Vilanova y Geltrú ab la grandiosa ó pera «L' Africana» lo jóve tenor fill d' aquesta ciutat don Joseph Puig.

Segons lo «Diari» d' aquella localitat fa molts elogis de nostre compatrici de qui diu que posseheix una veu extensa, agradable y bastant voluminosa en la corda aguda.

La empresa del «Tivoli Vilanovés» que 's lo teatre de referencia, ha ajustat al senyor Puig pera cantar durant la actual temporada de primavera.

S' estan fent negociacions entre'l concessionari de aquesta ret telefonica y la de Tarrasa, don Pere Brichs, y la «Societat General de Teléfonos de Barcelona» pera que passi a ésser propietat d' aquesta dit servey.

De una correspondencia de Madrit que publica en sa edició d' ahir un diari de Barcelona, n' estrayem lo següent retall:

«Han arribat avuy á Madrid casi tots los diputats catalans que no resideixen ordinariament aquí. Vejém los més d' ells molt belicosos en la cuestió dels tractats de comers. Se veu que 'l gran dinar patriótic de Tarrassa ha fet efecte. No podia menos de ser aixís, despues de tres horas de discursos, ab música y tot. Per aquí la reunió de Tarrassa no ha produhit

grau efecte. Pera acordar impugnar los tractats y votar contra ells no hi havia necessitat de fer tant soroll. Sent, com es aquest assumpto, de gran interès pera la nostra regió, altres havian de ser los acorts presos á Tarrassa. Se te la seguretat de que 'ls cuarenta diputats catalans votarán contra 'l Govern en la cuestió aquesta? Fora del senyor Alsina, que posá atinadament lo dit á la llarga, ni sisquera s' alsá una veu fent veure la necessitat de que 's constituheixi verament la diputació catalana y que aquesta estigui composta de catalans. Lluny d' aixó tenim que ara mateix per la vacant que hi ha en lo districte de Sabadell, los mateixos catalans proposan á un castellá y madrileny. Per aquest camí no 's va en lloch.»

Pera donar sortida al excés d' original que teníam en cartera y al objecte de que no perdés oportunitat nos hem vistos obligats á retirar la acostumada «Secció Política».

Pera acordar lo programa del festival dels chors de En Clavé, que ha de celebrarse á mitjans del maig pròxim, hi hagué aquets díes de Pasqua en la Casa de la Ciutat de Zaragoza una reunió de lo mes granat de la ciutat. En ella 's pronunciaren varis discursos, mánifestantse en tots ells sentiments de vivas simpatías d' Aragó envers sa germana Catalunya.

Lo projecte redactat per lo ministre de Gracia y Justicia, senyor Capdepón, relatiu als anarquistas, es lo següent:

Se fixan las penalitats que á continuació s' indican:

La pena de mort ó cadena perpétua, als que per medi d' explosius causin la mort ó feridas d' alguna consideració á una ó varias personas.

Si l' explosiu no causa dany de consideració á cap persona, pero hagués sigut col·locat intencionadament en algun edifici públich, del Estat, iglesia, de una societat qualsevol, á una casa particular habitada, ó á qualsevol lloch ahont hi hagués perill ó possibilitat de causar la mort ó feridas á una ó á varias personas, s' imposará la pena de cadena temporal en son grau máxim al que hagués col·locat l' explosiu.

Si l' explosiu fos col·locat en lloch ahont no pugui causar-se dany á personas ni perjudicis material de consideració, sufrirá l' autor del fet la pena de cadena temporal en grau variable, segons las circumstancias.

A aquells en qual poder s' hi trobessin instruments, substancias y aparatos dedicats á la fabricació d' explosius, y qual possessió no justifiqués sin d' una manera satisfactoria, se li imposará la pena de presiri major, com també als que venguin ó facilitin explosius, preparats ó substancias que serveixin á la seva preparació, sapiguent que están destinadas á usos criminals, devent aprobarse aquest coneixement.

Se castiga ab presiri menor qualsevol proposició de conspiració anarquita, com també tota provocació incitant al empleo d' explosius ab fins criminals, ja 's fassi de paraula, ó per esccit, ó mitjansant la imprenta, ó per qualsevol altre medi mecánich.

Entran baix la sanció penal los meetings anarquistas, los periódichs anarquistas y en general tot medi de propaganda anarquista.

Serán castigats ab la pena de presiri menor aquells que fassin de paraula ó per escrit, ó per imprés ó per qualsevol medi mecánich, la apologia dels delictes anarquistas ó de sos autors.

S' ha suprimit la concessió de recompensas pera 'ls denunciadors dels intents y propósitos anarquistas, ó de dipossits d'explossius, ó de anarquistas perseguits per lo policia.

Lo tribunal del Jurat queda encarregat del coneixement de las causas instruhidas contra 'ls anarquistas.

En lo tren exprés d' ahir sortí d' aquesta ciutat pera Madrid, en representació de la Lliga Nacional de productors de Catalunya, nostre distingit compatrici don Joan Sallarés y Plá.

En lo mateix tren hi anavan altres representants y alguns diputats de Catalunya.

Encara que no tenim cap confiança en l' éxit de la campanya no obstant es d' agrahir l' interés ab que lo senyor Sallarés defensa los interessos de la producció pàtria.

Una senyora que viu sola desitjaria trovar un ó dos senyors en calitat de dispesers á los quals ofereix un bon tracte y esmerada llimpiesa.

Informarán en la impremta de aquest periódich.

Dipòsit de pianos

de la fàbrica **ESTELA Y BERNARREGI**, la mes acreditada en sa classe

UNICH REPRESENTANT EN SABADELL

JOAN COMAS FAURA

Se venen de tots preus al comptat y á plassos á DOS DUROS setmanals. Tots los pianos d' aquesta casa son assegurats de tot defecte de construcció per 10 anys.

Se 'n venen també á cambi de tota classe de mercancías, com son panyos y tota mena de gèneros que pugan convenir al venedor.

Aquesta casa 's cuyda de tota classe de reparacions y afinacions per delicadas que sian.

Dirigirse al carrer de Colomer, 24; JOAN COMAS FAURA

Impremta de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 35, Teléfo. núm. 186.—SABADELL